Tudnivalók a mesteri disszertáció elkészítéséhez
TANÁCSADÁS szakos mesteri hallgatók számára
2026/2027-es tanév

A disszertáció alapvető követelményei

A mesteri szintű disszertációban a **hangsúly a tanácsadási beavatkozáson és annak szakmai, empirikus vizsgálatán** van.

A dolgozatnak azt kell bizonyítania, hogy a hallgató:

- ismeri a választott problématerület elméleti és kutatási hátterét;
- képes szükségletfelmérésre és annak eredményei alapján tanácsadási célokat meghatározni;
- képes megfelelő tanácsadási módszereket és technikákat kiválasztani és alkalmazni;
- képes a tanácsadási folyamatot szakszerűen dokumentálni és elemezni;
- képes a tanácsadási folyamat egyes aspektusait és/vagy eredményességét módszeresen vizsgálni;
- képes saját szakmai munkájára reflektálni.

A dolgozatban bemutatott **kutatás a tanácsadási folyamathoz kapcsolódik**, és nem a beavatkozástól független empirikus kutatás. A kutatás célja lehet például a tanácsadási folyamat egyes jellemzőinek, a klienssel való kapcsolat alakulásának, egy választott probléma változásának vagy a beavatkozás eredményességének vizsgálata.

Etikai elfogadhatóság

A kutatás és a tanácsadási beavatkozás megtervezése és kivitelezése során kiemelt figyelmet kell fordítani az etikai követelmények betartására. Ennek része:

- **A résztvevők jogainak és méltóságának tiszteletben tartása:** biztosítani kell a résztvevők biztonságát, önkéntes részvételét, valamint fizikai és pszichés jóllétük védelmét.
- **Előzetes tájékoztatás:** részletes tájékoztatót kell készíteni a kutatásban vagy a tanácsadásban részt vevő személyek, illetve csoportok számára. A tájékoztatónak tartalmaznia kell a beavatkozás és kutatás célját, menetét, a résztvevők jogait, az esetleges kockázatokat és nehézségeket, valamint a kapcsolattartás lehetőségeit (például telefonszámot és e-mail-címet). A dokumentumnak egyértelműen ismertetnie kell a részvétel feltételeit és az adatkezelés módját is. Kiskorúak és fogyatékossággal élő személyek bevonása esetén az érintettek életkorához, kommunikációs

szükségleteihez és döntési képességéhez igazodó tájékoztatást kell biztosítani. Szükség esetén a szülő vagy a törvényes képviselő számára is külön tájékoztatót kell készíteni.

- **A beleegyező nyilatkozat előkészítése:** a részvétel megkezdése előtt biztosítani kell a megfelelő tájékoztatáson alapuló, önkéntes beleegyezést. A nyilatkozatban egyértelműen szerepelnie kell annak, hogy a részvétel önkéntes, az elutasítás nem jár hátránnyal, és a résztvevő a részvételét bármikor, indoklás nélkül megszakíthatja, a vonatkozó jogi és adatkezelési feltételek figyelembevételével. Kiskorúak vagy olyan személyek esetében, akiknek a jognyilatkozata érvényességéhez képviselői közreműködés szükséges, a megfelelő törvényes képviselő hozzájárulását is be kell szerezni, az érintett személy bevonásával.
- **A személyes és különleges adatok védelme:** be kell tartani a személyes adatok kezelésére vonatkozó jogszabályi előírásokat, különösen az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) rendelkezéseit. Az adatokat bizalmasan, a meghatározott célhoz kötötten és a szükséges mértékben kell kezelni, a megfelelő technikai és szervezési biztonsági intézkedések alkalmazásával.
- **A lehetséges kockázatok felmérése:** előzetesen fel kell mérni a beavatkozás és kutatás során felmerülő nehézségeket, valamint a résztvevőket fenyegető esetleges fizikai, pszichés és társadalmi kockázatokat. Ennek alapján ki kell dolgozni a szükséges megelőző és biztonsági intézkedéseket.
- **Segítségnyújtási és továbbirányítási protokoll kidolgozása:** előzetesen meg kell határozni a veszélyeztetettség esetén követendő eljárásokat, a segítségnyújtás lehetőségeit és a megfelelő szakemberhez vagy intézményhez történő továbbirányítás módját. Sérülékeny vagy kisebbségi csoportok bevonása, illetve függőségi vagy hatalmi viszony fennállása esetén különösen fontos, hogy a résztvevők tisztában legyenek az elérhető támogatási lehetőségekkel arra az esetre, ha a beavatkozás során alkalmazott módszerek vagy eszközök érzelmi megterhelést, szorongást vagy más kedvezőtlen reakciót váltanak ki.
- **A résztvevők védelme a beavatkozás során:** biztosítani kell, hogy a beavatkozás a lehető legkisebb mértékben veszélyeztesse a résztvevők fizikai, pszichés és társadalmi jóllétét. A felmerülő kedvezőtlen hatások esetén meg kell tenni a szükséges intézkedéseket.
- **Anonimitás és adatvédelem a kutatási eredmények közlésekor:** a dolgozat elkészítése és az eredmények bemutatása során gondoskodni kell a résztvevők személyazonosságának védelméről. A neveket és az azonosításra alkalmas egyéb

személyes adatokat lehetőség szerint álnevekkel vagy kódokkal kell helyettesíteni, és meg kell akadályozni a résztvevők közvetlen vagy közvetett azonosíthatóságát. A dolgozatban, valamint a kutatási eredmények konferencián vagy publikációban történő közlésekor tiszteletben kell tartani a résztvevők és az érintett csoportok jogait, méltóságát és magánéletét.

- **A dokumentáció és a hangfelvételek biztonságos kezelése:** a kutatás vagy a beavatkozás során keletkező dokumentumokat, hangfelvételeket és egyéb adatokat biztonságosan, az etikai és adatvédelmi előírásoknak megfelelően kell tárolni, hozzáférésüket korlátozni kell, és megőrzésükről, illetve törlésükről az előzetesen meghatározott szabályok szerint kell gondoskodni.
- **Az intézményi titoktartás biztosítása:** a titoktartási kötelezettség arra az intézményre is kiterjed, amelynek keretében a hallgató a disszertációjához kapcsolódó kutatást vagy beavatkozást végzi. A település és az intézmény nevét a dolgozatban nem szükséges feltüntetni; helyettük elegendő az intézmény jellegének általános megnevezése (például speciális igényű személyek nappali foglalkoztatója). Amennyiben a település jellemzőinek ismertetése releváns a kutatás szempontjából, annak pontos megnevezése helyett a településtípus (például város vagy község) is elegendő lehet.

Szakmai követelmények

A disszertáció két fő tartalmi részből áll:

1. **elméleti háttér**,
2. **empirikus és gyakorlati rész**, amely magában foglalja a szükségletfelmérést, a kutatást és a tanácsadási beavatkozást.

A beavatkozás módszere **kötelezően a tanácsadás valamely formája**:

- egyéni tanácsadás,
- pár- vagy családi tanácsadás,
- csoportos tanácsadás,
- szervezeti tanácsadás.

A dolgozatból egyértelműen ki kell derülnie, hogy a végzős hallgató **ismeri a tanácsadás módszereit, és képes azokat szakmailag megalapozott módon alkalmazni**.

Terjedelmi követelmények

A dolgozat tartalmi fejezeteinek terjedelme:

- **minimum 30 oldal**,

- **maximum 40 oldal**.

A függelékek és mellékletek nem számítanak bele a tartalmi terjedelembe.

A dolgozat ajánlott tartalmi arányai:

- elméleti rész: kb. **1/3**;
- kutatási és beavatkozási rész: kb. **2/3**.

Az arányok irányadóak; a dolgozat terjedelmének elsősorban a szakmai tartalomhoz és a kutatás/beavatkozás jellegéhez kell igazodnia.

Az elméleti rész

Az elméleti rész célja a választott probléma, a tanácsadási beavatkozás és a kutatási kérdések **szakirodalmi megalapozása**.

A dolgozatban legalább **30 releváns szakirodalmi forrást** kell feldolgozni. A témaspecifikus szakirodalom legalább kétharmadának **2015-ben vagy azt követően** megjelent munkákból kell állnia.

Az elméleti rész tartalmazza:

- a kulcsfogalmak meghatározását és lényegre törő bemutatását;
- a témához kapcsolódó legfontosabb elméleti modelleket;
- a vizsgált probléma általános bemutatását és a probléma szempontjából releváns tényezőket;
- a korábbi kutatások és beavatkozások kritikus, lehetőség szerint szisztematikus áttekintését;
- a témához kapcsolódó legalább egy **jó gyakorlat** bemutatását.

A jó gyakorlat olyan, szakirodalommal alátámasztott tanácsadási vagy intervenciós modell/program, amely a választott problématerülethez kapcsolódik.

A dolgozatban felhasznált valamennyi szakirodalmi forrást megfelelően kell hivatkozni, mind a szövegben, mind a bibliográfiában, az **APA 7. kiadásának megfelelően**.

A gyakorlati rész: szükségletfelmérés és tanácsadási beavatkozás

Szükségletfelmérés

A tanácsadási beavatkozást **szükségletfelmérésre alapozva kell megtervezni és indokolni.**

A szükségletfelmérés történhet például:

- anamnézis alapján;
- standardizált mérőeszközök alkalmazásával végzett felméréssel;
- kvalitatív módszerekkel;

- a kliensről vagy a célcsoportról rendelkezésre álló releváns információk alapján;
- a célpopuláció szakirodalomban bemutatott jellemzőinek felhasználásával.

Saját adatfelvétel esetén alkalmazható például:

- kérdőíves vizsgálat;
- interjú;
- tematikus tartalomelemzés;
- narratívaelemzés;
- egyéb, a kutatási kérdéshez illeszkedő módszer.

A szükségletfelmérés eredménye alapján kell meghatározni a **tanácsadási célokat és a beavatkozás indokoltságát**.

Kutatási kérdések

A dolgozatba épített kutatásnak olyan kérdésekre kell irányulnia, amelyek **közvetlenül kapcsolódnak a tanácsadási folyamathoz**.

Például:

- Hogyan alakul a segítő–kliens kapcsolat a tanácsadási folyamat során?
- Hogyan változik a tanácsadásba bekerülő probléma vagy téma a folyamat során?
- Milyen változások figyelhetők meg a kliens által meghatározott célok elérésében?
- Milyen tapasztalatai vannak a kliensnek a tanácsadási folyamattal kapcsolatban?

A kutatási kérdések megválaszolására **kvalitatív, kvantitatív vagy vegyes módszerek** alkalmazhatók.

A tanácsadási beavatkozás

A beavatkozás lehet:

- egyénnel végzett tanácsadás;
- pár- vagy családi tanácsadás;
- csoportos tanácsadás.

A minimálisan szükséges ülésszám:

- egyéni tanácsadás: **legalább 12 találkozás**;
- pár-/családi tanácsadás: **legalább 6 találkozás**;
- csoportos tanácsadás: **legalább 8 ülés**.

Családdal vagy párral végzett munka esetén az ülések szervezhetők például:

- egy családdal/párral 6 ülésben;
- két családdal/párral 3–3 ülésben;

- három családdal 2–2 ülésben,

a tanácsadási cél és a szakmai szempontok figyelembevételével.

A tanácsadás terve

A dolgozatban be kell mutatni:

- mit kíván elérni a beavatkozással;
- mi indokolja a beavatkozást;
- hány ülést tervez;
- milyen tanácsadási módszereket és technikákat választ;
- miért ezeket a módszereket választotta;
- hogyan illeszkednek a módszerek a kliens/csoport szükségleteihez.

A tanácsadás folyamata

A beavatkozás lépéseit **strukturáltan és lényegre törően** kell bemutatni.

Több klienssel végzett egyéni, pár- vagy családi tanácsadás esetén a folyamatot minden esetben be kell mutatni, és minden klienssel kapcsolatban egy-egy, szakmai szempontból kiemelt jelentőségű ülést részletesebben is ismertetni kell.

Csoportos tanácsadás esetén ki kell térni a **csoportdinamikai sajátosságokra** is.

A beavatkozás eredményességének vizsgálata

A beavatkozás eredményességét a tanácsadási célokhoz illeszkedő módszerekkel kell vizsgálni.

Alkalmazható például:

- a beavatkozási tervben meghatározott célok elérésének elemzése;
- a kliens állapotának szubjektív megítélése;
- skálázás;
- a kliens és a tanácsadó értékelésének összevetése;
- a beavatkozás előtti és utáni állapot összehasonlítása;
- kis létszámú kísérleti vagy egyesetű kutatási design;
- kvalitatív elemzés.

A választott módszert **a kutatási kérdéssel és a tanácsadási célokkal összhangban kell indokolni**.

Eredmények

Az eredmények fejezetben be kell mutatni:

- milyen kutatási kérdéseket fogalmazott meg;

- milyen módszerekkel vizsgálta ezeket;
- milyen eredményeket kapott;
- hogyan értelmezhetők az eredmények;
- milyen változások figyelhetők meg a tanácsadási folyamat során;
- milyen eredmények utalnak a beavatkozás eredményességére.

Az eredmények bemutatásakor kvalitatív és/vagy kvantitatív módszerek alkalmazhatók.

Önreflexió

Az önreflexió a dolgozat fontos része.

A hallgató térjen ki:

- saját tanácsadói munkájának erősségeire;
- a munkája során tapasztalt nehézségekre és korlátokra;
- a tanácsadási folyamatban elkövetett vagy felismert hibalehetőségekre;
- a saját szerepére és annak változásaira;
- a folyamat során szerzett felismerésekre;
- arra, hogy mit csinálna másképpen egy hasonló helyzetben.

Az önreflexióban érdemes elkülöníteni az **„ott és akkor”** tapasztalatait – vagyis azt, ahogyan a hallgató a tanácsadási folyamat során élte meg a helyzeteket – az **„itt és most”** perspektívájától, vagyis attól, ahogyan a folyamatot a dolgozat elkészítésekor utólag értékeli.

Konklúziók

A konklúziókban a hallgató:

- összefoglalja a kutatás és a tanácsadási beavatkozás legfontosabb eredményeit;
- választ ad a kutatási kérdésekre;
- bemutatja, hogy az elméleti részben ismertetett ismeretek hogyan jelentek meg a konkrét tanácsadási folyamatban;
- reflektál a kutatás és a beavatkozás korlátaira.

A konklúziók ajánlott terjedelme **2–3 oldal**.

Ajánlások

Az ajánlásokban a hallgató térjen ki:

- a kutatás és a beavatkozás gyakorlati hasznosíthatóságára;
- az eredmények lehetséges szakmai alkalmazására;
- a további kutatás és szakmai munka lehetséges irányaira.

Az ajánlások terjedelme körülbelül **1 oldal**.

A tanácsadási ülések dokumentálása

A tanácsadási folyamatot megfelelő módon dokumentálni kell.

Amennyiben hangfelvétel készül, annak elkészítéséhez a résztvevő **előzetes, megfelelő tájékoztatáson alapuló hozzájárulása szükséges**. A hangfelvétel kezelésének, tárolásának, hozzáférésének és törlésének összhangban kell lennie az etikai és adatvédelmi követelményekkel.

Ha hangfelvétel készítése nem lehetséges, az ülések anyagát megfelelő részletességű **jegyzőkönyv vagy folyamatdokumentáció** formájában kell rögzíteni és a vezető tanár számára a meghatározott módon hozzáférhetővé tenni.

Bibliográfia

A bibliográfiának:

- legalább **30 releváns forrást** kell tartalmaznia;
- a témaspecifikus szakirodalom legalább kétharmadának 2015-ben vagy azt követően megjelent munkákból kell állnia;
- meg kell felelnie az **APA 7. kiadásának**.

A szövegben szereplő valamennyi szakirodalmi hivatkozásnak szerepelnie kell a bibliográfiában, és fordítva.

Mellékletek

A mellékletek között kell elhelyezni a kutatási és tanácsadási munka során használt releváns anyagokat, például:

- kérdőíveket;
- mérőeszközöket;
- interjúvázlatokat;
- tájékoztató és beleegyező nyilatkozatokat;
- egyéb, a kutatáshoz vagy beavatkozáshoz kapcsolódó dokumentumokat.

A személyes vagy érzékeny adatokat tartalmazó dokumentumok csak megfelelő anonimizálás vagy más, adatvédelmileg megfelelő megoldás mellett szerepelhetnek.

Ábrák és táblázatok

Minden ábrának és táblázatnak:

- legyen címe;
- legyen külön sorszáma;
- a szövegben legyen rá hivatkozás.

A dolgozat végén külön:

- **Ábrák jegyzékét**;
- **Táblázatok jegyzékét**

kell elhelyezni, az ábrák és táblázatok címével, sorszámával és oldalszámával, az APA 7. standardnak megfelelően.

A dolgozat javasolt felépítése

A dolgozat a következő fő fejezetekből állhat:

1. **Címlap**
2. **Tartalomjegyzék**
3. **Rövid összefoglalás**
4. **Bevezetés és a témaválasztás indoklása**
5. **Elméleti háttér**
6. **A szükségletfelmérés és a kutatás módszertana**
7. **A tanácsadási beavatkozás terve és folyamata**
8. **Eredmények**
9. **Önreflexió**
10. **Konklúziók**
11. **Ajánlások**
12. **Bibliográfia**
13. **Ábrák és táblázatok jegyzéke**
14. **Mellékletek**

Ajánlott terjedelmi arányok

- Absztrakt: **kb. 1 oldal**
- Bevezetés: **1–2 oldal**
- Elméleti rész: **kb. 1/3**
- Kutatási és beavatkozási rész: **kb. 2/3**
- Konklúziók: **2–3 oldal**
- Ajánlások: **kb. 1 oldal**

Formai követelmények

A dolgozatot A4-es formátumban kell elkészíteni.

- Sortávolság: **1,5**
- Betűméret: **12-es**
- Betűtípus: **Times New Roman CE, Arial CE, Helvetica vagy Calibri**
- Oldalszámozás: **kötelező**
- A szövegben törekedni kell az egységes formázásra.
- A helyesírási ellenőrzés **kötelező**.

Margók

- bal: 2.5- **3 cm**;
- jobb: 2.5- **3 cm**;
- felső: 2.5-**3 cm**;
- alsó: 2.5- **3 cm**.

A dolgozat oldalanként körülbelül **60–65 karakter** × **28–30 sor** szövegmennyiséget tartalmazzon.

A dolgozat elektronikus formában kerül beadásra.

A címlap

Első oldal – magyarul

- egyetem, kar és szak neve;
- dolgozat címe;
- dolgozatíró neve;
- konzulens/konzulensek neve;
- hely;
- év.

Második oldal – románul

- egyetem, kar és szak neve;
- dolgozat címe;
- dolgozatíró neve;
- konzulens/konzulensek neve;
- hely;
- év.

A disszertáció értékelési szempontjai

Értékelési szempont	**Maximális pontszám**
Témaválasztás, stílus, szakirodalom	**1**
Elméleti megalapozás	**2**
Kutatás és tanácsadási beavatkozás módszertana, bemutatása, elemzése és értékelése	**5**
Helyesírás és formai/grafikai szerkesztés	**1**
Következtetések	**1**
Összesen	**10 pont**

A fenti szempontokat a bizottság a dolgozat írásbeli értékelése és a szóbeli védés során egyaránt figyelembe veszi.

A leadott dolgozat értékelése a végső jegy **40%-át**, míg a védésen szerzett jegy **60%-át** adja.

Tudományos tisztesség és a dolgozat eredetisége

A dolgozat elkészítése során be kell tartani a tudományos tisztesség alapelveit.

A dolgozat szövegének vagy adatainak meghamisítása – ideértve a másolt szövegrészek forrásmegjelölés nélküli beillesztését, a bibliográfiai források feltüntetésének elmulasztását, valamint a kutatási vagy beavatkozási adatok kitalálását vagy manipulálását – súlyos akadémiai vétségnek minősül, és az intézményi szabályzatban meghatározott következményekkel járhat.

A dolgozat eredetiségének ellenőrzése **Turnitin** rendszerrel történik.

A mesterséges intelligencia alapú eszközök használata során isbe kell tartani az egyetem vonatkozó szabályait: Inteligenta-artificiala-in-scrierea-academica.-Punct-de-vedere-al-Consiliului-Stiitific-UBB.pdf. A hallgató felelős a beadott dolgozat teljes tartalmáért, a felhasznált források pontosságáért és a dolgozatban szereplő adatok hitelességéért.